

Kulik Melinda

EGY SZEGEDI ISKOLAI ÜNNEPSÉG – 2004

Dolgozatom témájaként egy szegedi általános iskola október 23-i ünnepségének a bemutatását választottam. Szeretném bemutatni, hogy egy iskolában hogyan emlékeznek meg e jeles történelmi eseményről. Mit jelent a gyerekek számára? Tudják-e pontosan, mi is történt ezen a napon 48 évvel ezelőtt? Mindezekre résztvevő-megfigyelőként próbáltam választ kapni. Illetve az iskolai ünnepség után a gyerekekkel beszélgettem. A beszélgetéseimet nem rögzítettem hangkasszétára, mert úgy gondolom a diákokat nagyon zavarta volna a diktafon használata. Jegyzeteket sem készítettem, hiszen a tanulók biztosan másképp reagáltak volna a kérdéseimre, ha látják, hogy feljegyzem a válaszaikat. Inkább egy kötetlen beszélgetést próbáltam kialakítani velük, s az elhangzottakat otthon rögzítettem. Így nem egy konkrét diák véleményét, gondolatait mutatom be, hanem a 10–14 éves fiatalok általános nézetét október 23-ról.

Mielőtt rátérnék az ünnepség leírására, néhány szót szeretnék szólni az iskoláról. A Kincsház Általános Iskola nem egy hagyományos alsó fokú oktatási intézmény. Ide olyan gyerekek járnak, akik enyhe tanulási zavarral küszködnek. Így ebben az iskolában másfajta tanítási módszereket alkalmaznak, mint a hagyományos iskolákban. Nagy hangsúlyt kap a gyógypedagógia, a fejlesztőpedagógia, a logopédia és a drámapedagógia. A tanulók tantárgyai között megtalálható a zeneterápia, a művészetterápia és a kommunikáció. Ezek mind olyan tantárgyak, amelyek segítségével a diákok tanulási zavarai miatt kialakult szorongásokat csökkenteni tudják.

Most pedig térjünk át az ünnepség bemutatására, ami október 22-én kilenc órakor kezdődött. Mikor az iskolába érkeztem, semmi nem utalt arra, hogy valamiféle ünnepségre készülne az iskola. Sehol nem láttam nemzeti színű zászlókat az ablakra ragasztva – mint ahogy utam során láttam más iskolákban – és az iskolai falújságon sem volt az eseménnyel kapcsolatos vers, cikk, fénykép, vagy rajz. Minden olyan volt, mint egy átlagos hétköznapon. A folyosó üres volt, csupán néhány hang szűrődött ki a tantermekből. Néhány percig álltam a folyosó közepén, és vártam hátha jön valaki. Esetleg a gondnok látott az ablakból és most felém tart. De nem jött senki. Így elindultam a tanári szoba felé. Utam során egyszer csak a következőkre lettem figyelmes: *Itt a Néplap! A Szabolcs-Szatmári Néplap!*. Megálltam, és a hang irányába fordultam. Egy ajtó előtt álltam, melyen a Tornaterem felirat volt olvasható. Azonnal tudtam, hogy bent az ünnep próbája

zajlik. Megnyugodtam. Az üres folyosó és a nagy csend miatt ugyanis megijedtem, hogy ma nincs is ünnepség, én jegyeztem meg rosszul az időpontot. De nem minden rendben van. Most már nyugodtabban, és határozott léptekkel folytattam utamat a tanári szoba felé. Mikor odaértem beléptem a nyitott ajtón. Ismerős arcok fogadtak. Az igazgatónő mihelyst meglátott felém sietett, köszöntött és helyet kínált. Kilenc óráig, az ünnep kezdetéig még volt negyed óra. Ezalatt beszélgettem vele. Elmesélte, hogy az iskola színjátszó csoportja, akik a mai ünnepi műsorról is gondoskodtak, milyen szép sikert ért el a Kincsház Iskolák budapesti Ki mit tud!-ján. Beszámolója közben az arcát figyeltem, szinte sugárzott a büszkeségtől. Hirtelen azonban megszólalt a csengő. Az igazgatónő azonnal felpattant a székéről, és bocsánatkérés közepette gyorsan távozott. Ismét egyedül maradtam. Az ablak felé fordultam, és kinéztem rajta. Az alsósok épp az utolsó kör fogócskát megtéve az ajtó felé siettek. Ezek szerint szünet volt, csak én nem vettem észre, hogy már másodjára megszólalt a csengő, annyira lefoglalt az igazgatónő beszámolója. Felálltam és a tornaterem felé indultam. Az udvarról még be-be szállingózott egy-egy gyerek, akik a váltócipőjüket felhúzza a tanteremük felé siettek majd felborítva egymást.

Bementem a tornaterem be. *Hát itt van!* – kiáltottam fel magamban. A terembe beérve ugyanis megláttam mindazt, amit a folyosón hiányoltam: hurkapálcára erősített nemzeti színű zászlókat az ablakon, verseket, idézeteket, fotókat körbe a falakon, melyek mind az 1956. október 23-i eseményeket elevenítették fel. Most már minden megvan, ami egy iskolai ünnepséghez kell. Kerestem egy helyet a nézőtéren és leültem. Pár perc múlva a diákok is megjelentek osztályonként. Az egész iskola részt vett az ünnepségen, a 0 osztályosoktól a 8. osztályosokig. Mikor mindenki elfoglalta a helyét az iskola színjátszó csoportja elkezdte az ünnepi műsorát.

Színjátszó csoport szeptembertől működik az iskolában. Tagjainak száma mindösszesen hét, fiúk és lányok vegyesen. Nagyon összeszokott kis csapat. Látszik, hogy nagyon sokat dolgoznak együtt. A csoport vezetője elmondta nekem, nagyon nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a gyerekek megismerjék egymást. Több héten keresztül csak önismereti és csapatépítő játékokat játszottak, hogy a tagok megismerjék egymást, és egy erős csapatát kovácsolódjanak össze. Az hiszem ez sikerült is nekik. (Egyébként az egész iskolára jellemző az összetartás.)

Az ünnepi műsor egy gondolatból álló bevezetővel kezdődött, mely a nézőt a múltba repítette. Majd egy rövid jelenet következett, melynek szereplője egy újságárus és néhány vevő volt. Az újságárus az 56-os forradalom eseményei kiabálva próbálta eladni az újságjait. Néha odament hozzá egy-egy vevő, és miközben újságot vett tőle, ők is mondtak egy-egy hírt. Az újságok megjelenésének az időpontjainak a változásával haladunk az időben. A színpadi kép is a forradalom nyüzsgését kuszáságát próbálta visszaadni azzal, hogy nincs a színpadon egy biztos pont sem. A szereplők ide-oda járkálva mondják az eseménnyel kapcsolatos híreket. Nagy a kavarodás néha egy-egy vevő össze is ütközik siettében. Bennem ez a kép a forradalmi zűrzavart elevenítette fel. A rövid jelenet után a Piros a vér a pesti utcán című verset szavalta el néhány diák. Itt már nyoma sem

volt a kuszaságnak zavarodottságnak. A szereplők egymás mellé felsorakozva mondták el a verset.

Ezután egy újabb jelenet következett. A tanulók két nagy csoportra oszlottak. A fiúk is és is külön egy-egy kórust alkottak. A fiúk fekete ruhában a színpad egyik oldalán álltak, és a következőt mondogatták: *Kár, kár!* A lányok a színpad másik oldalán álltak és *Csak hidd!* mondattal válaszoltak a fiúknak. A párbeszéd között egy narrátor mondott összekötő szöveget, mely a forradalom utáni állapotokról számolt be.

Az ünnepi műsort Tamási Lajos Halottak napja című verse zárta. A vers utolsó sorának az elhangzása után csend. Hosszú pillanatok teltek el, amíg valaki a nézőtérén gondolataiból felocsúdva tapsolni kezdett. Majd a jelenlevők is követték őt. Ez a kis műsor a maga 15–20 percével – vagy talán még annyi ideig sem tartott – elérte kellő hatását. A rendezőnek a versekkel, jelenetekkel, zenei betétekkel sikerült elérnie a nézők néma megdöbbenését. Az én gondolataim is teljesen máshol jártak. Valahol messze hallottam a taps hangját, és önkéntelenül én is tapsolni kezdtem. De a fejemben az 1956. október 23-i forradalomról készült fotók, filmrészletek, résztvevők elbeszélései kavargtak. Hirtelen hátulról megbökött valaki. Felocsúdtam gondolatimból, és eszembe jutott, miért is vagyok itt. Azonnal visszabújtam a résztvevő-megfigyelő szerepembe, és a diákok arcát kezdtem el kutatni. Nem tudtam, hogy egy negyedik, ötödik, vagy hatodikos gyereket, hogyan foghatott meg ennyire egy műsor. Csak a jól megtervezett dramaturgiai hatás műve, vagy tényleg értik ezt a még felnőttek számára is oly nehezen értelmezhető ünnepet. A kérdésemre a választ kicsivel később kaptam meg. Az ünnepi műsor után ugyanis vetélkedő következett.

A vetélkedőn az alsós tagozatosok, a negyedik osztály kivételével nem vettek részt. Egy-egy jó válaszáért az osztályok zsetont kaptak, amin a játék után édességet, színes ceruzákat, posztereket, matricákat vásárolhattak.

Mikor vége lett a vetélkedőnek a diákokhoz mentem, hogy gratuláljak nekik. Rejtett szándékom természetesen az volt, hogy a fenti kérdésekre választ kapjak. A válasz nagyon egyszerű volt. Az ünnepség előtt pár nappal minden osztályban beszélgettek az 56-os forradalom eseményeiről, szereplőiről, céljáról, eszményéről. *Nagyszerű a tanárok megkönnyítették a helyzetemet!* Nyugodtan feltehettem a kérdéseimet nekik: Mit gondolnak október 23-ról? Mi jut róluk eszükbe? A válaszok igen sokfélék voltak. Néhány 13–14 éves diák a Sztálin szobor ledöntéséről, a Corvin közti harcokról beszélt. Egy 12 éves lány szegedi egyetemen történt eseményekről mesélt, amin nagyon meglepődtem, hiszen én is csak az egyetemi tanulmányaim alatt halottam a szegedi október 16-án rendezett gyűléséről. De volt olyan diák is, akinek október 23-ról az előző iskolájában rendezett unalmas ünnepségek jutottak eszébe. Egy fiúnak a nagypapája személyesen részt vett a szegedi 56-os forradalomban, ő erről mesélt nekem. Amikor megkérdeztem tőlük, hogy megtudják-e nekem mondani a forradalom célját, legalább hat gyerek jelentkezett. Kiválasztottam közülük a számomra legfiatalabbnak tűnőt, ugyanis kíváncsi voltam, valóban tudja-e. A válasza: *Hogy Magyarország újra viszszeranyerje a függetlenségét.*

Azt hiszem ezek a diákok pontosan tudják, mit jelent október 23-a a magyar történelemben. Igen ritkaság, hogy egy általános iskolás tisztában legyen ennek az ünnepnek a lényegével. Mindezt a tanáraiknak köszönhetik, illetve az iskola szellemiségének. Néhány tanár hangsúlyozta annak a fontosságát, hogy egy diák tudja hol él, milyen hagyományokkal rendelkezik a magyar nemzet. Ennek szellemében oktatnak az órákon is.

Talán ez egy kivételes iskola. Lehet, nem tudom. Számomra azért fontos, hogy ha az országban kevés is, de még vannak olyan iskolák, amelyek még fontosnak tartják, hogy az állami ünnep ne csak egy unalmas kötelezettséget jelentsen a diákjai számára, hanem olyan értékeket kapjanak, melyek egész életüket végigkíséri.